

עין משפט
נר מציה

קבא א מיי' פ"ו מהל' מאכלות אסורות ה' ט סוג לאוין קלה טוש"ע יו"ד קומן סד סקיף טו:

קבב ב מיי' שס הלכה ו טוש"ע שס סקיף יד:

קבג ג טוש"ע שס סקיף ד:

קבד ד ה מיי' פ"ו מהל' שחיטה הל' סג עשין סג טוש"ע יו"ד ס' מ [מן] סקיף א:

קבה ו ז ח מיי' פ"ה מהל' רוצח הל"ז סג עשין סג טור יו"ד קומן קטו:

קבו ט י מיי' פ"ו מהל' שחיטה הל' י סג עשין סג טוש"ע יו"ד ס' מו סקיף א [ומימן מ סקיף א]:

רבינו גרשום

מאי מסייע כהני יותר מר' עקיבא: להביא חלב שעל גבי הדיקין כלומר שאסור, ורמיניה את החלב המכסה את הקרב מה חלב של ויהי חלב של גבי הקיבה קרום ויחל לקלפו אותו הקרום ביד. ונקלף כר' וזהו חלב שעל גבי הקיבה קרום ויחל לקלפו אותו הקרום ביד. ונקלף כר' וזהו חלב המכסה כר' תותב קרום ונקלף כלומר זהו חלב שעל גבי הדיקין שאסור מהו לשון תותב מפרוש החלב על גבי הדיקין כשמהל: ואיפוך קמייטא. כלומר אמור להביא חלב שעל הקיבה דברי ר' ישמעאל ר' עקיבא אמר להביא חלב שעל גבי הדיקין: שאני הכא דקתני מה כלומר הכא קתני מה חלב ומה דווקא הוא. אי הכי ר' ישמעאל מיטר קא אטר ואגן אמרין כהנים נהגו בו היתר (שאמר משום אבותיו). חלב טהור סותם כגון הדרא דבתא דמהדק כלומר במקום דחוק דמיהדק אבל חלב טמא שעל גבי הקרב לא מיהדק ולא סתים: חלב חיה מהו כלומר חלב שעל הכליות או חלב שעל גבי הקרב דחיה מהו. רב ואיסורא דאורייתא כלומר רב דאמר אינו סותם ואיסורא דאורייתא איסורא דטרפה. כנדוקא עושה דבש למכור בסתוקא דרובשאל כלי. התורה חסה על ממונן של ישראל דכתיב עשה לך שתי חצוצרות כסף ולא של זהב. הציר והחומץ כלומר ציר שעושין אותו משומן דגים ומן חומץ: מוריים מוגלא בלשון לעז: ההוא שוטה הוה ששתה דבר שאינו בתוק: אודי לן מיהא בציר כו'. כלומר שורכו ציר שמרוב חימוצו שורף את האדם אם שתה בו. הודי ליה מיהא בדבש כלומר דיש בו משום

ממ:

לַהֲבִיא חֶלֶב שֶׁעַ"ג הדיקין. לא היה כריך למיכתב (ויקרא א) את החלב המכסה את הקרב דמואת כל החלב אשר על הקרב מרבינן אף שעל הדיקין או שעל הקיצה לאידך ולמעט חלב שעל גבי דפנות כתציה כדדריש צמורת כהנים: **חֶלֶב** טהור סותם. לא מיירי הכא צריאה ושומן סותמתה או נסרכה בשומן דפשיטא דטרפה דסתימה זו אינה כלום דאין שומן לריאה ואין זה שומן שלה ולא מיירי הכא אלא כגון דקין שניקצו וחלב הכנתא סותם את הנקצ שהוא שומן שלהם ותמיד שוככים צו ואדוק הוא מאלד והויא סתימה מעלייתא וחלב העשוי ככוצע נמי דלאטריין למימר דלוינו סותם היינו כגון טרפשא דליצא יא כדאמר לקמן שהן שם כל שנה אצל צריאה אין שום חלב סותם: **חֶלֶב** חיה מאי. נשאל לרבינו יצחק על מחט שנמצא צקורקצן וניקצה הכיס שלו וגם צשרו רק שהיה שומן סותם למעלה והמיר דלא מצעי לן הכא אלא חלב חיה כסנגדו צצהמה טמא אצל צחלב טהור דעוף שלא מצינו כנגדו טמא פשיטא דסותם דמיהדק שפיר: **רַב וְאִיסוּרָא דְאִוּרִיתָא וְכוּ'**, כדנצ פפא הלכה ומסתברא דרצא נמי חזר צו דקאמר לקמן משמיה דרצ נחמן חימנא וצר חימנא חד סתים וחד לא סתים: **וְשֹׂאֵר כֹּל הַמִּשְׁקִין מוֹתְרִין**, ואם תאמר כמאן הא אפילו רבנן דבסמוך לא שרו אלא חמשה ויש לומר דה"ה לכולן ואותן ה' דנקט משום דפליג רבי שמעון עלייהו אצל צשאר מודה: ^{כי}

למאי ניוחוש לה חדא ירתנן ישלשה משקים אסורים משום גילוי היין והמים והחלב ושאר כל המשקים מותרים ועוד התורה חסה על ממונם של ישראל א"ל רב נחמן בר יצחק לרבא ר' שמעון וסכנת נפשות ואת אמרת התורה חסה על ממונם של ישראל רבי שמעון מאי היא דתניא חמשה אין בהם משום גילוי יציר וחומין שמן ודבש ומוריים ר"ש אומר אף הן יש בהן משום גילוי וא"ר שמעון אני ראיתי נחש ששתה יציר בצידן אמרו לו שמיא הוה יואין מביאין ראיה מן השומים אמר ליה אודי לי מיהת בציר דהא רב פפא ורב הונא בריה דרב יהושע ורבנן כי הוה להו גילויא שדו ליה בציר אמר ליה אודי לי מיהא בדבש דרבי שמעון בן אלעזר קאי בוותיה דתניא וכן היה ר"ש בן אלעזר אוסר ב"דבש אמר רב נחמן חלב העשוי ככובע אינו סותם היכא אמרי לה ימימי דכרכשא ואמרי לה טרפשא דליבא אמר רבא שמעיית מיניה דרב נחמן תרתי חימצא ובר יחימצא חד סתים וחד לא סתים ולא ידענא הי מינייהו רב הונא בר חיננא ורב הונא בריה דרב נחמן אמר בר חימצא סתים חימצא לא סתים אמר רב טבות ייסימינך יפה כח הבן מבח האב הי חימצא והי בר חימצא ת"ש דאמר רב נחמן אינהו מיכל אכלי ולדידן

עין ק"ו על ממונן של נדיקים: א"ל רב פפא לרבא רב. כלומר הא רב דאמר לעיל טמא אינו סותם וטרפה איסורא דאורייתא היא ויש לנו לילך אחר המחמיר דקיימא לן (ע"ז א.) צאל תורה הלך אחר המחמיר ואת אמרת כו': כנדוקא. מוכר כדים (פסחים דף ג.) שמעתי: **בַּסֵּתָא. כד של דש:** ר' שמעון אוסר לה משום גלוי דללקמן וגלוי סכנת נפשות היא ויש לנו לילך אחר המחמיר: אין צה משום גלוי. שאין נחש שותה מהם: ש טוטה היא. אותו נחש שאין שאר נחשים עושין כן: צליידן. [שם מקום]: **אמר ליה.** רבא לרב נחמן בר יצחק: **אודי לי מיהא.** על כרחך צציר דלא קיימא לן ביה כרבי שמעון: **דהא רב פפא כו'.** וכי היכי דצציר לית הלכתא כוותיה דבצש נמי לית הלכתא כוותיה: **כי הוי מיגלי להו גילויא.** מים או יין הוו שדו ליה צציר לפי שהציר שורף האדם ושוב אינו מוסיק ושומין אותו גלוי: **אודי לי מיהא.** דבצש הלכתא כוותיה דהא קאי רבי שמעון צן אלעזר כוותיה דר' שמעון סתמא הוא רבי שמעון צן יומי: **חטי דכרכשא.** חלב שעל חלחולת המזליאה ריעי שקורין טבחי"א עשוי קרטיין קרטיין כעין חטים ואם ניקצה ואותו חלב סותמה יזאל מהני וטרפה וקרטיין עגולין הן כמו כוצע: **טרפשא דליצא.** שומן הלצ עשוי ככוצע והלצ נחצא צו אינו סותם אם ניקצ הלצ או הריאה בצמוך לו והוא סותמו. והיינו טעמא דריאה הסרוכה בשומן הלצ דאע"ג דהיינו צריאת ואכלו הוא גדל ולמטה ממיתוכא דאדני הוא טרפה דעל כרחך הריאה ניקצה שאין סירכא צלא נקצ וסתימה זו אינה כלום: **חימנא וצר חימנא.** שניהם צחלב שעל הקיצה ולקמן מפרש להו: **סתיס.** אם ניקצה הקיצה: **ולא ידענא.** רבא קאמר לה: **יפס כח הכן מנח האצ.** צרייתא היא בצצועות צפרק כל הנשצעין (דף מח:.) שהבן גוצה בצצועה ושלא בצצועה והאצ אינו גוצה אלא בצצועה והתם מפרש לה: **אינהו.** בני א"י: **מילא אכלי ליה.** דקסברי חלב טהור הוא: ולדידן

אלו טרפות פרק שלישי חולין

חלב שעל הדיקין. לקמן (דף גא.) אמרינן ריש מעיא צאמתא צעי גרירה וזהו חלב שעל הדיקין כשהמעים מתחילים לימשך מן הקיצה הוי חלב שעל הדיקין אסור עד אמה לדברי רבי ישמעאל מפני שחלב שעל הקרב שקורין טיל"א מחוצר צו והכמוצ מרצחו צכלל מואת כל החלב י אצל חלב שעל הקיצה לרבי ישמעאל מותר והיינו מסייע כהני:

קרום ונקלף. קרום דק יש עליו ונקלף הקרום מעל החלב שאינו אדוק צו כל כך: **אף כל קרום ונקלף.** והיינוא חלב שע"ג הקצה וכ"ש חלב שע"ג הדיקין: **טופס.** היא שמתלו מתרגמינן היא תותציה (שמות כב.) כשמלה הוא פרוש על הקרב וכן על הדיקין צראשן אצל חלב הקצה אינו תותצ אלא חתיכות חתיכות הוא אדוק ושעל הדקים מראשו והלאה היינו מן הכנתא כשמפרישין אותו מהן נשאר מן החלב צאכלס ולא תותצ הוא אלא אדוק צהס: **כך היא הצעה של משנה.** כמו שהשבת ואיפוך קמייטא: **כיון דקתני מה חלב כו'.** שדוש את המקרא והוצרך לדקדק למר קרום ונקלף ולמר תותצ קרום ונקלף: **דווקא טהור.** ולא נחליף דברי"י של זה צזה: **אי הכי כר' ישמעאל.** צתמיה. הא דאמרת לעיל נהגו צו היתר כר' ישמעאל והא רבי עקיבא הוא דשרי ליה ולא רבי ישמעאל: **חלב טהור**

סוס. כגון דקין שניקצ וחלב הכנתא סותם את הנקצ כשרה דחלב טהור אדוק הוא מאלד והוי סתימה מעלייתא: **טמא אינו סוס.** כגון כרס או המסס שניקצ וחלב המכסה את הקרב סותמן אינה סתימה לפי שאינו חיבור אלא תותצ: **חלב חיה.** המכסה את הקרב: **מהו.** שיסתוס אם ניקצ הכרס של חיה. ולהא דצעי הא צעיא לא לפשטי ליה אכתי טעמיה דרצ מהו: **הא נמי טהור.** דלא אסר רחמנא אלא כל חלב שור וכשצ ועזו: **מהדק.** מחוצר יפה צצשר: **הסורה חסה כו'.** צמורת כהנים י נפקא לן מוציה הכהן ופטו את הבית צנורס יצא הכהן לראות את הנגע ולא יטמא וגו' א"ר מאיר וכי מה מטמא לן שאמרה תורה להסתין שלא יראה הכהן את הנגע ולא יאמר טמא עד שיהו הכלים נפנין וא"ת כלי עציו צגדיו ומתכת מטצילן והס טהורים ועל מה חסה תורה על כלי חרס ופכו שאין להן טהרה אלא צצירה וכל כך חסה תורה על ממונן של כרי

א ונקלף והיינו נמי חלב שע"ג הקצה: **אין צה משום גלוי.** שאין חלב תנא דוקנא הוא ולא תחליף דברי של זה בזה: **א לא מהני וטרפה** ואותן קרטיין עגולין הן כמין כובע: **א כדאמרי** לקמן שהוא שם כל שעה:

מסורת הש"ס

א וצ"ל ואת כל החלב, ב[ס"ח: את החלב המכסה את, א] וצ"ל רבי ישמעאל וכן איתא בילקוט, ד [ר"ה סו. ושם נסמן], ה לעיל י. תרומות פ"ח מ"ד, ו [תוספתא תרומות פ"ו ה"ג, א] ו [צבת קד: נדה ל:, ח] וצ"ל הימלא עירון, ט [ולקמן סו. שנוטות מת, י] ו [ויקרא ג, ב] בס"א נוסף: חכמים, ו [ויקרא ו, ח] [מלווע פרשה ה, ו] ו [ויקרא יד, א] שהרי צרעת צאה עליו צצבור שהוא צר עין כדאיתא במדרש וצא אשר לו הבית מפני מהצ"ל, ו [צ"ל אחר ד צליידן],

❧

גליון הש"ס

גב' ואיסורא דאורייתא ואת אמרת. לקמן דף טו ע"ה:

❧

לעזי רש"י

ט"ל"א [טייל"א]. קרום. טבחי"א [טבחי"ה]. פ"י טבעת.

❧

מוסף רש"י

התורה חסה על ממונם של ישראל. דמתי (ויקרא ד) וזה הכהן ופטו את הבית, שלא יעמאזו כלי חרס צצמוכו שאין להם טהרה צמקום (ר"ה כו. וכע"ז יומא לוט.).

❧

שיטה מקובצת

א ונקלף והיינו נמי חלב שע"ג הקצה: **אין צה משום גלוי.** שאין חלב תנא דוקנא הוא ולא תחליף דברי של זה בזה: **א לא מהני וטרפה** ואותן קרטיין עגולין הן כמין כובע: **א כדאמרי** לקמן שהוא שם כל שעה: